

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по дочірньому підприємству "Липовецький райагроліс" Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісогосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс")

"13" травня 2025 року

м. Липовець Вінницького району
Вінницької області

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку і прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа ВОКСЛП "Віноблагроліс" від "02" травня 2025 року № 172), директором ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" Володимиром САЧЕНКОМ, головним лісничим ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" Василем ТІТОРУКОМ в період 13.05.2025 року проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Липовецька діляниця	2	15	2.3		2.3	7Д32АКБ1КЛГ+Я 3+ГКЗ	86	0.55	1	25	32	210	3	судинний мікоз ДЗ, поперечний рак ДЗ, бура ядрово стовбурова гниль АКБ	10
	4	13	3.6		3.6	5Г32Д32ОС 1ЛПД+БП+ЧШ	61	0.70	2	21	24	240	3	некроз граба, трутовики, судинний мікоз дуба	10
	11	19	0.7		0.7	10С3+ЛПД+ДЗ	63	0.80	1А	24	36	410	2	соснові лубоїдн, златки	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Липовецька ділянка	12	1	0.9		0.9	7ДЗ(91)2ДЗ(161) 1ЛПД+АКБ+БП	91	0.60	2	25	36	270	2	судинний мікоз ДЗ, бура ядрово стовбурова гниль АКБ, трутовики	10
	13	1	2.3		2.3	7ДЗ(86)2ЛПД1ДЗ(131)	86	0.70	1	25	36	300	2	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак дуба	10
	13	12	9.6		9.6	7ДЗ1ЛПД1БП 1ОС	86	0.70	2	24	32	305	2	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак дуба	10
	17	1	1.3		1.3	10СЗ+ЯЛЕ+БП+Д 3	46	0.70	1А	21	28	332	2	короїд типограф, соснові лубоїди, златки	10
	17	2	3.2		3.2	7СЗ2ЯЛЕ1БП	46	0.80	1А	21	32	360	3	короїд типограф, соснові лубоїди, златки	10
	17	18	9.2		9.2	7СЗ2ЯЛЕ1БП	46	0.80	1А	21	28	360	3	короїд типограф, соснові лубоїди, златки	10
	24	19	5.5		5.5	10ДЗ	107	0.65	2	25	36	290	3	судинний мікоз ДЗ, поперечний рак ДЗ, трутовики	10
	27	1	2.9		2.9	9СЗ1ВЛЧ+БП	46	0.80	2	16	18	240	3	соснові лубоїди, златки, трутовики	10
	27	5	1.9		1.9	5Г34КЛП1ЯЗ+ ДЗ+ОС+ЧШ	61	0.70	3	18	18	160	3	некроз граба, халаровий некроз ясена, трутовики, судинний мікоз дуба	15
	30	3	10.7		10.7	6ДЗ3ОС1БП+ГЗ 10ГЗ	110 20	0.60 0.45	2	24 9	48 8	270 35	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
	32	5	3.3		3.3	6ДЗ(61)3ЯЗ1КЛГ+ ЯБЛ+ГШЗ+ДЗ	61	0.70	1	20	24	225	3	халаровий некроз ЯЗ, судинний мікоз ДЗ, поперечний рак ДЗ, трутовики	10
	34	1	9.2		9.2	10ДЗ+ЯЗ+ОС	61	0.70	1	21	28	255	3	судинний мікоз ДЗ, халаровий некроз ясена, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
	41	2	6.1		6.1	6ДЗ4ЯЗ+КЛГ+ ЛПД	71	0.70	2	19	26	225	3	судинний мікоз ДЗ, халаровий некроз ясена, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
43	12	2.2		2.2	10ДЗ	76	0.70	2	22	22	270	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ	10	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Липовецька дільниця	43	14	1.7		1.7	10ДЗ+ЧШ	106	0.70	2	24	40	280	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ	15
	43	15	1.1		1.1	10ДЗ+ЛПД+ЧШ	106	0.70	2	24	36	280	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
	44	2	1.3		1.3	7ДЗЗЯЗ+ГЗ+ЧШ+ ЛПД	90	0.70	2	24	36	305	3	судинний мікоз ДЗ, халаровий некроз ясена, трутовики, поперечний рак ДЗ, некроз ГЗ	10
	44	6	5.1		5.1	7ДЗ1ЧШ2ЯЗ+ ЛПД	116	0.70	2	26	40	300	3	судинний мікоз ДЗ, халаровий некроз ясена, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
	47	1	9.6		9.6	10ДЗ+ЧШ+ГЗ	111	0.70	2	26	44	320	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ	10
	47	4	10.9		10.9	10ДЗ+ГЗ+ЛПД+Ч Ш	98	0.70	2	25	36	325	3	судинний мікоз ДЗ, трутовики, поперечний рак ДЗ, некроз ГЗ	10
Разом ВСР					104.6										
ВСЬОГО ВСР					104.6										

Загальна обстежена площа ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" складає 104.6 га. По причинах призначення заходів (за переважаючим шкідником/хворобою) в загальному по надлісництву:

- короїд типограф	13.7 га
- соснові лубоїди	3.6 га
- судинний мікоз дуба	78.5 га
- некроз граба	5.5 га
- халаровий некроз ясена	3.3 га

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Переважаючою причиною розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на СЗ провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та шести зубий короїд (*Ips sexdentatus*). Насадження пошкоджені сосновими лубоїдами в середньому ступені (до 10%) і характеризуються всиханням групового та поодинокого характеру. Крони дерев ажурні (III та особливо IV категорій стану), приріст знижений, відпад глищі більше норми. Деревя IV категорії стану характеризуються окрім ажурності сильного ступеня, зміною забарвлення глищі до світлих або бурих тонів, суховершинністю (всиханням до 2/3 крони). Сухостійні дерева також відпрацьовані комплексом стовбурових шкідників (переважно малим та великим сосновими лубоїдами). В наявності дерева V-ї та VI-ї категорій стану групового розміщення (групи невеликі до 3 - 4 дерев).

Також є дерева IV категорії стану зі слідами заселення стовбуровими шкідниками (вхідні та вихідні льотні отвори, бурова мука, під корою характерні для даних видів ходи на звалених деревах). Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 3 штук до 6 шт. на м². В наявності також сухостійні дерева, в переважній більшості поодинокого та групового розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Насадження в складі яких є ялина європейська (ЯЛЕ) пошкоджені короїдом типографом (*Ips typographus*) в сильному ступені (більше 10%). Характер всихання – груповий. Дерева V – VI категорій стану відпрацьовані групою стовбурових шкідників з родини златок, а дерева IV та частково III категорій стану характеризуються наявністю вхідних льотних отворів короїда типографа, про що свідчать смоляні потьоки на стовбурах дерев.

Обстежені насадження листяних порід характеризуються переважно поодиноким та груповим характером всихання, слабкого та середнього ступенів пошкодження. Основними патологіями, що призводять до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясена, некроз граба, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибкові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламани гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Вищеперераховані насадження характеризуються відпадом дерев що мають переважно верхівковий тип відмирання, що проявляється у вигляді всихання скелетних гілок 1-го та 2-го порядків, суховершинністю, також наявні водяні пагони на стовбурах всихаючих дерев (як один із головних показників ослаблення дерев). Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає халаровому некрозу ясена (відповідно дерева ЯЗ), судинному мікозу (дерева породи ДЗ). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 70 до 100% крон. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, а саме у видовому плані найчастіше зустрічаються: на дубі - трутовик дубовий несправжній (*Phellinus igniarius*), на грабові - беркандера обпалена (*Bjerkandera adusta*), та інші види трутовиків, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

Листяні породи дерев, що є в складі насаджень, вражені трутовиками, які викликають стовбурові гнілі берези повислої (БП), осики (ОС): дерева берези повислої пошкоджені трутовиком справжнім (*Fomes fomentarius*) та бактеріальною водянюкою, дерева осики від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*). Трутові гриби заражають дерева базидіоспорами через обламани гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон.

Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на ЯЗ – лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*). Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів. Основними причинами заселення дерев стовбуровими шкідниками є їх ослаблення і всихання внаслідок природнього старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції. Також цьому процесу сприяв ряд несприятливих чинників середовища, а саме: льодолам 2000 року, відсутність достатньої кількості опадів в вегетаційний період та зміна умов місцезростання на більш посушливі. Разом з тм поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева. А також дерева з нахилом більше 30 градусів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природнього старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Також поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом стовбура більше 30 градусів.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження стовбурових шкідників та хвороб лісу і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 104.6га у 2025 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2016 року ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс", представлено для лісопатологічного обстеження.

Примітка: *відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводимуться силами лісової охорони ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" . На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки не розпочаті.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України, скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.

3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки з поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати або переробляти одночасно із заготівлею, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Віноблагроліс" ;
- 4-й - ДП "Липовецький райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" .

ПІДПИСИ:

Завідувач сектору нагляду, обліку і прогнозу
філії "Вінницялісозахист" ДСЛП
"Київлісозахист"

Віталій СТЕГНЯК

Директор ДП "Липовецький райагроліс"
ВОКСЛП "Віноблагроліс"

Володимир САЧЕНКО

Головний лісничий ДП "Липовецький
райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

Василь ТІТОРУК